

Alþingi
Erindi nr. P 127/1682
komudagur 5.4.2002
Dagsetning

Tilvísun
04.04.2002

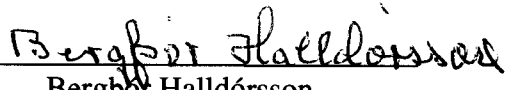
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

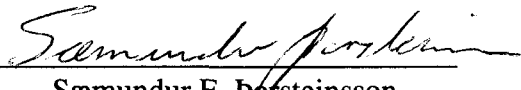
Efni: Athugasemdir við tillögu til þingsályktunar um stefnu í byggðamálum 2002-2005, 538. mál

Skv. beiðni yðar frá 6. mars sl. sendum við yður hér með umsögn okkar um tillögu til þingsályktunar um stefnu í byggðamálum 2002-2005, 538. mál.

Það sem við teljum athugasvert er rauðlitað. Athugasemdirnar eru settar fram með grænum stöfum.

Virðingarfyllst,

Bergþór Halldórsson
frankvæmdastjóri fjarskiptasviðs

Sæmundur E. Þorsteinsson
forstöðumaður rannsóknardeildar

Síminn
við Austurvöll
150 Reykjavík
Sími: 550 6000
Fax: 550 6009
Heimasíða: www.siminn.is
Netfang: siminn@siminn.is

Athugasemdir frá Landssíma Íslands hf. um tillögu til þingsályktunar um stefnu í byggðamálum 2002-2005, 538. mál

11. Greiður aðgangur að fjarskipta- og upplýsingatækni.

Aðgangur að fjarskipta- og upplýsingatækni skiptir æ meira máli fyrir almenna borgara, atvinnulífið og opinberar stofnanir. Hann verður sífellt mikilvægari þáttur í almennum lífs skilyrðum fólks, svo sem aðstöðu þess til að afla sér upplýsinga, hafa áhrif á samfélag sitt, menntast og eiga samskipti við aðra. Slíkur aðgangur hefur einnig áhrif á möguleika á stofn un fyrirtækja og eflir starfsemi þeirra sem fyrir eru. Síðast en ekki síst skiptir aðgangur að fjarskipta- og upplýsingatækni meginmáli fyrir opinberar stofnanir á borð við skóla, rann sóknasetur, bókasöfn og stjórnsýslustofnanir.

Nýting fjarskipta- og upplýsingatækni felur jafnframt í sér einstaka möguleika til að jafna aðstöðumun milli borgaranna sem m.a. getur skapast vegna fjarlægðar á milli staða og strjál býlis. Svo dæmi sé tekið skapar hún forsendur fyrir því að íbúar í öllum landshlutum geti aflað sér háskólamenntunar án þess að þurfa að flytja búferlum. Með fjarlægningum má í mörgum tilvikum bjóða sérhæfðari og fullkomnari heilbrigðisþjónustu á landsbyggðinni. Atvinnukostir fólks í dreifbýli aukast, m.a. með fjarvinnslu og með því að gefa fyrirtækjum á landsbyggðinni, sem reiða sig á upplýsingatækni og fjarskipti, tækifæri til að keppa á jafn réttisgrundvelli við sambærileg fyrirtæki á höfuðborgarsvæðinu. Nýting fjarskipta- og upplýsingatækni er því mikilvægur liður í því að jafna almenn búsetuskilyrði.

Á undanförunum árum hefur verið unnið að uppbyggingu upplýsingakerfis sem þjóna á öllum bókasöfnum í landinu. Nýja upplýsingakerfið mun gjörbreyta starfsumhverfi bóka safna.

Almenningur mun hafa aðgang að kerfinu í gegnum veraldarvefinn. Menntamálaráðuneytið hefur einnig samið um landsaðgang að gagnasöfnum og rafrænum tímaritum, en það er mikilvægt skref í þá átt að jafna aðstöðu landsmanna til náms, rannsókna og starfa í þekkingarþjófúfélagi. Slíkur aðgangur gerir einnig fyrirtækjum sem starfa í þekkingariðnaði kleift að setja starfsstöðvar sínar niður á landsbyggðinni og möguleikar sérfræðinga til að búa á landsbyggðinni og starfa þar í fjarvinnslu aukast. Þá hefur kennslu og námsefni í æ ríkari mæli verið miðlað um netið. Fyrir liggja tillögur um að koma á fjarkennsluneti sem tengi saman alla framhaldsskóla og símenntunarmiðstöðvar.

Lagt er til að meginmarkmið, hvað fjarskipta- og upplýsingamál varðar, verði eftirfarandi:

a. Allir landsmenn hafi fullan og jafnan aðgang að þeim kostum sem standa til boða á sviði fjarskipta- og upplýsingatækni.

Þetta markmið er óraunsætt. Það eru tvær leiðir til að ná því. Annars vegar að leggja í gríðarlegar fjárfestingar til að hægt sé að bjóða alla fjarskiptaþjónustu í dreifbýli og ystu afdölum. Hins vegar að draga svo úr fjarskiptaþjónustu í þéttbýli að hún jafnist á við það sem gerist í sveitum, t.d. ætti ekki að bjóða upp á ADSL í þéttbýli. Þetta ákvæði gæti því í raun staðið í vegi fyrir nýjungum í fjarskiptum þar sem ekkert fyrirtæki gæti innleitt nýja kosti nema að tryggja samtímis að hægt verði að bjóða sömu þjónustu í dreifbýli.

b. Fjarskipta- og upplýsingatækni verði markvisst nýtt til að bæta aðgengi og gæði grunn þjónustu á landsbyggðinni, svo sem á sviði menntunar- og heilbrigðisþjónustu.

c. Fjarskipta- og upplýsingatækni verði hagnýtt til að skapa ný tækifæri í atvinnulífi á landsbyggðinni.

13. Efling fjarvinnslu hjá hinu opinbera. *Meginhugmynd* Hið opinbera geri fjarvinnsluáætlun fyrir ráðuneyti og opinberar stofnanir þar sem fram komi hvernig opinberum starfsmönnum verði gert kleift að vinna störf sín að hluta eða öllu leyti í fjarvinnslu. Einnig hvernig hið opinbera geti í auknum mæli keypt fjarvinnsluverkefni í verktöku af fyrirtækjum og sjálfstætt starfandi verktökum. *Markmið* Að skapa tækifæri fyrir fólk til að búa fjarri vinnustað ríkisstofnana og eiga þannig kost á störfum við hæfi óháð búsetu. Fjölmörg störf í þekkingarsamfélagi nútímans eru þess eðlis að í stað þess að starfsmaður mæti daglega á vinnustað nægir að hann mæti til dæmis 1–3 daga í viku. Þetta gerir að verkum að fólk getur ferðast mun lengri vegalengd á vinnustað sinn en ef því væri skylt að mæta þangað daglega. Fjar vinnsla eykur jafnframt möguleika fólks til „tvöfaldrar búsetu“, en hún hefur aukist á undanförunum árum. Einnig eykur fjarvinnsla möguleika á sveigjanlegum vinnutíma sem er kostur fyrir fjölskyldufólk. Ef kostir fjarvinnslu verða hagnýttir fyrir umtals verðan hluta vinnumarkaðarins er líklegt að það dragi úr umferð vegna færri ferða fólks til og frá vinnu og bjóði jafnframt upp á nýjar og hagkvæmar lausnir í skipu lagsmálum. Loks má nefna að fjarvinnsla getur sparað ríkinu húsnæðiskostnað. *Ábyrgð á framkvæmd* Fjármálaráðuneyti. *Aðrir þátttakendur* Ráðuneyti og opinberar stofnanir. *Tímaáætlun* 2002–2005. *Kostnaður* Undirbúningskostnaður er einhver. Fjarvinnsla á ekki að auka kostnað af starfsemi hins opinbera en er hagkvæm fyrir þjóðarþúíð. Þó þarf að gera ráð fyrir stofnkostnaði.

Orðið “fjarvinnsla” hefur neikvæða merkingu í huga stórs hluta þjóðarinnar einkum vegna hins misheppnaða átaks sem ráðist var í fyrir fáum misserum og kynnt var undir merkjum “fjarvinnslu”. Orðið nær einnig ekki þeirri merkingu sem hér er átt við en orðið “fjarvinna” nær henni miklu betur. Orðið vinnsla kemur fram í sametningum eins og “fiskvinnsla”, “álvinnsla”, “tölvuvinnsla”. Ekkert þessara orða nær yfir vinnu einstakra manna heldur eiga fremur við ferli (process). Orðið “fjarvinnsla” hefur sömu skýrskotun. Orðin “fiskvinna” og “tölvuvinna” vísa hins vegar beint til þess að maður sé að vinna í fiski eða við tölvu. Á sama hátt vísar orðið fjarvinna til þess að maður er að vinna að tilteknu verkefni þótt hann sé staddur fjarri eiginlegum vinnustað. Orðið fjarvinna er nú orðið ráðandi í umfjöllun sérfræðinga á þessu sviði.

Það er því mikilvægt að nota “fjarvinnu” í stað “fjarvinnslu” í þessari tillögu til þingsályktunar.

11. Verkefnið „rafrænt samfélag“. *Meginhugmynd* Stofnað verði til verkefnisins „rafrænt“ samfélag, sem felur í sér að bjóða 2–3 fram sæknum byggðarlögum framlag úr ríkissjóði á móti eigin framlagi til að hrinda í framkvæmd metnaðarfullum aðgerðum sem hafa að markmiði að auka nýsköpun í atvinnulífi og bæta afkomu íbúanna, auka menntun og menningarstarfsemi, bæta heilsugæslu og félagslegar aðstæður og efla lýðræðið. *Markmið* Þróun búsetu og atvinnulífs á landsbyggðinni mun m.a. byggjast á því hvernig ein staklingum og fyrirtækjum tekst að tileinka sér upplýsinga- og fjarskiptatæknina og hagnýta sér hina margvíslegu notkunarmöguleika hennar. Netnotkun á Íslandi er með því mesta sem gerist í heiminum, enda er markviss notkun netsins einn mikilvægasti þáttur í því að bæta alþjóðlega samkeppnisstöðu okkar. Til þess að landsbyggðin verði virkur þátttakandi í þessari þróun þarf að treysta stöðu „upplýsingasamfélagsins“ úti um landið. Í þeim tilgangi er lögð fram þessi tillaga að framsæknu reynslu verkefni sem getur orðið fyrirmynd að uppbyggingu upplýsingasamfélagsins víðs vegar um land. *Ábyrgð á framkvæmd* Byggðastofnun. *Aðrir þátttakendur* Samband íslenskra sveitarfélaga og þau 2–3 byggðarlög sem valin verða til þátttöku í verkefninu. *Tímaáætlun* 2002–2005. *Kostnaður* 30–40 millj. kr. á ári í 3–4 ár. *Annað* Hliðstætt verkefni hefur gefið góða raun í Kanada.

10. Fjarskiptamál í dreifbýli. *Meginhugmynd* Skipaður verði starfshópur á árinu 2002 er fjalli um fjarskiptamál í dreifbýli. Skal starfshópurinn kanna möguleika á að leggja ljósleiðara til allra lögheimila í dreifbýli. Telji hann slíka framkvæmd fýsilega skal hann setja fram áætlun um hvernig þetta skuli gert, hvenær og hve mikið framkvæmdin kosti. Skal starfshópurinn skila af sér fyrir lok ársins 2002. *Markmið* Að kanna hvort fýsilegt sé að leggja ljósleiðara um sveitir landsins og leysa þannig þarfir dreifbýlisins fyrir góðar tengingar. Með slíkum ljósleiðara er hægt að bjóða alla fjarskiptaþjónustu, þar á meðal stafrænt sjónvarp og útvarp. Með ljósleiðaravæðingu fæst góð lausn fyrir fjarskiptatengingar bæði heimila og fyrirtækja. Ljósleiðarar geta borið nærri ótakmarkaðan gagnaflaum, takmörkin eru einungis í búnaðinum sem tengdur er við ljósleiðara. Ljósleiðarar eru ódýrir en endabúnaðurinn er dýr og dýrt er að leggja ljósleiðara langar vegalengdir. Tækniframfarir í ljósleiðaratækni eru stórstígar nú og búnaður lækkar óðum í verði. *Ábyrgð á framkvæmd* Samgönguráðuneyti. *Aðrir þátttakendur* Íbúar í sveitum. *Tímaáætlun* 2002. *Kostnaður* Ljóst er að um mjög dýra framkvæmd er að ræða en þó er tímabært að gefa þessari lausn gaum. *Annað* Fordæmi eru fyrir því erlendis að bændur og aðrir húseigendur í sveitum plægi sjálfir fyrir ljósleiðaralögnum og taki þannig þátt í hluta kostnaðar.

11. Jöfnun verðs á gagnaflutningi. *Meginhugmynd* Notendur greiði sama verð fyrir gagnaflutninga á landinu öllu. *Markmið* Að mishár fjarskiptakostnaður skekki ekki samkeppnisstöðu fyrirtækja og stofnana eftir staðsetningu þeirra. Að þessi munur verði jafnaður með jöfnunargreiðslum úr ríkissjóði. Þessu má líkja við jöfnun á raforkukostnaði sem hefur tíðkast á Íslandi um árabil. Nú er svo komið að aðgengi að góðum fjarskiptum fer að veða álíka mikið við rekstur fyrirtækja og aðgengi að raforkunetinu. Jöfnun fjarskiptakostnaðar lýtur því sömu rökum og jöfnun raforkukostnaðar. *Ábyrgð á framkvæmd* Samgönguráðuneyti. *Tímaáætlun* 2002–2005. *Kostnaður* Um mikinn kostnað er að ræða.

Áhersla er lögð á það að þessi jöfnun verði ekki fjármögnuð með sérstakri skattlagningu á fjarskiptafyrirtækin. Slíkt myndi leiða til dýrari fjarskipta fyrir alla aðila og þar með draga úr þeim þjóðhagslega ávinningi sem fjarskiptunum fylgir því menn myndu síður nýta sér kosti þeirra.

12. Efling náms með fjarskipta- og upplýsingatækni. *Meginhugmynd* Á vegum menntamálaráðuneytisins hefur verið unnið markvisst að stefnumörkun á sviði „rafrænnar“ menntunar, auk þess sem margt hefur áunnist í þessum málaflokki. Lagt er til að haldið verði markvisst áfram á þeirri braut sem ráðuneytið hefur mark að. Í því sambandi er lögð áhersla á að starfsemi símenntunarstöðva verði eflað með auknum fjárveitingum, að meira verði fjárfest í fjarfundabúnaði, að starfsnám verði gert aðgengilegt með fjarnámi og að stofnað verði til „rafrænna“ nemendahópa við kennslu á grunnskóla- og framhaldsskólastigi. Einnig að fólki hvar sem er á landinu verði gert kleift að stunda háskólanám í fjarnámi. *Markmið* Að styrkja byggð á landsbyggðinni með bættu aðgengi að menntun á öllum stigum, þ.e. grunnskóla, framhaldsskóla og háskóla. Þetta á einnig við um starfsnám þar sem nemendur geta sinnt bóklegu námi í fjarnámi en verklegu námi í heimabyggð. Þá hefur mikilvægi símenntunar aukist á undanförunum árum og þarf hún að standa almenningi til boða óháð búsetu. *Ábyrgð á framkvæmd* Menntamálaráðuneyti. *Aðrir þátttakendur* Símenntunarstöðvar og skólafögnir. *Tímaáætlun* 2002–2005. *Kostnaður* Óviss.